

Fråga om ett bolag gjort sig skyldigt till förhandlingsvägran och därvid om det av 10 § medbestämmandelagen följer en skyldighet att förhandla om att teckna kollektivavtal och därutöver om arbetstagarorganisationen haft medlemmar anställda hos bolaget och om bolaget tagit del av kallelserna till alla förhandlingstillfällena.

ARBETSDOMSTOLEN

DOM
2019-06-12
StockholmDom nr 34/19
Mål nr A 81/18

KÄRANDE

Industrifacket Metall, 105 52 Stockholm
Ombud: förbundsjuristen Ullika Dalén, LO-TCO Rättsskydd AB, Box 1155,
111 81 Stockholm

SVARANDE

Akalla garaget AB, 556787-5140, Mariehamngatan 11, 164 71 Kista
Ombud: M.Y., adress som ovan

SAKEN

förhandlingsvägran

Bakgrund

Mellan Industrifacket Metall (förbundet) och Akalla garaget AB (bolaget) gäller inte kollektivavtal.

Förbundet har kallat bolaget till flera sammanträden under hösten 2017 – våren 2018 för att förhandla om att teckna kollektivavtal. Enligt förbundet har det varit fråga om fyra förhandlingssammanträden. Bolaget har meddelat förbundet att det inte är skyldigt att förhandla med förbundet om att teckna kollektivavtal och har inte kommit till eller deltagit i något av sammanträdena.

Mellan parterna har uppstått tvist om bolaget gjort sig skyldigt till förhandlingsvägran och därvid om förbundet haft rätt till förhandling med bolaget, dvs. om bolaget varit förhandlingsskyldigt och om det fått del av den första framställningen om förhandling den 11 oktober 2017.

Yrkanden m.m.

Förbundet har yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta bolaget att till förbundet betala allmänt skadestånd med 50 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning, den 17 juli 2018, till dess betalning sker.

Bolaget har bestritt yrkandet. Något belopp i allmänt skadestånd har inte vitsordats, och inte heller sättet att beräkna ränta.

Förbundet har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Parterna har till utveckling av talan anfört huvudsakligen följande.

Förbundet

Händelseförloppet

Förbundet ville att bolaget skulle teckna kollektivavtal med förbundet och kallade därför bolaget till förhandling.

Förbundet begärde, via mejl den 25 september 2017, förhandling med bolaget att genomföras den 11 oktober 2017. I förhandlingsframställningen angav förbundet att det hade medlemmar anställda hos bolaget. Samma dag som mejlet skickades svarade bolaget via mejl bl.a. att det bestämt att inte teckna avtal. Förbundet kallade därefter, den 16 oktober 2017, bolaget till förhandling den 1 november 2017. Bolaget meddelade att det inte ansåg sig skyldigt att förhandla med förbundet.

Förbundet kallade den 15 november 2017 på nytt till förhandling, denna gång till den 7 december 2017. Bolaget genom M.Y. svarade den 15 november 2017 att bolaget inte var skyldigt att förhandla med förbundet. Ombudsmannen P.S. svarade bolaget den 1 december 2017 och förklarade hur förbundet såg på saken. M.Y. återkom samma dag och framförde återigen att bolaget inte var förhandlingsskyldigt. Den 6 december 2017 meddelade ombudsmannen bolaget att det var välkommet till förhandlingen nästkommande dag. Bolaget kom inte.

Förbundet begärde därefter, den 1 mars 2018, förhandling med bolaget den 27 mars 2018. Förhandlingsframställningen överlämnades personligen till M.Y. Han meddelade att han inte avsåg att delta i någon förhandling. M.Y. inställde sig till förhandlingen, men vägrade att delta i förhandlingssammanträdet.

Bolaget uppgav vid flera tillfällen inför de olika sammanträdena att det inte var intresserat av att teckna kollektivavtal samt att förbundet inte påstått att det fanns någon tvist mellan bolaget och någon av bolagets anställda och att bolaget därför inte var förhandlingsskyldigt. Förbundet meddelade bolaget att det var skyldigt att förhandla med förbundet angående frågan om tecknande av kollektivavtal.

Bolaget har förhandlingsvägrat

Bolaget har fått del av de fyra förhandlingsframställningarna, även den avseende det första förhandlingssammanträdet den 11 oktober 2017. Att bolaget fått del av den sistnämnda förhandlingsframställningen framgår av det svarsmejl som bolaget skickade till förbundet.

Förhandlingsrätten enligt 10 § medbestämmandelagen omfattar en arbetstagarorganisations begäran om förhandling för att reglera anställningsvillkor

för medlemmar i kollektivavtal. Förhandlingsrätten motsvaras av en skyldighet för motparten att delta i förhandlingen.

De förhandlingar förbundet begärt med bolaget avsåg att reglera anställningsvillkor för förbundets medlemmar i kollektivavtal. Förbundet hade medlemmar anställda hos bolaget. Förbundet har också upplyst bolaget om detta.

Förbundet har således haft förhandlingsrätt och bolaget en skyldighet att delta i en förhandling och ingå i sakliga överläggningar. Bolaget har genom att inte inställa sig till eller delta i förhandling brutit mot 10 § medbestämmandelagen och gjort sig skyldigt till förhandlingsvägran. Bolaget är därför skyldigt att betala allmänt skadestånd till förbundet.

Vid bedömandet av skadeståndets storlek bör beaktas att förhandlingsrätten är av grundläggande betydelse på den svenska arbetsmarknaden, att förhandlingsvägran är ett allvarligt åsidosättande av dessa regler samt att bolaget förhandlingsvägrat vid fyra tillfällen trots att förbundet förklarat innebörden av gällande lagstiftning för bolaget.

Bolaget

Händelseförloppet

Det är riktigt att bolaget fick kallelser till flera förhandlingstillfällen, men det är osäkert om det var till fyra olika tillfällen. Det är osäkert om bolaget fick del av någon framställning om förhandlingsammanskrifning den 11 oktober 2017. Det är riktigt att bolaget inte kom till eller deltog vid någon förhandling. Bolaget meddelade förbundet att det ansåg att det inte var skyldigt att förhandla med förbundet om att teckna kollektivavtal.

Förbundet använde felaktiga metoder vid kontakterna med bolaget. Under den aktuella perioden fanns ingen tvist mellan bolaget och någon arbetstagare hos bolaget. Förbundet förklarade i vart fall inte vilken tvistefråga var eller vilken av förbundets medlemmar den gällde. Redan vid den första kontakten med ombudsmannen P.S. förklarade bolaget att det inte var intresserat av att teckna kollektivavtal med förbundet, men att bolaget i och för sig inte hade något emot att samtala om saken. Ombudsmannen sa då att han ville tala med arbetstagarna hos bolaget, varpå M.Y. förklarade att ombudsmannen inte hade rätt att göra det.

Bolaget har inte förhandlingsvägrat

Förbundet har, trots att bolaget påtalat att förhandlingsskyldigheten enligt 10 § medbestämmandelagen kräver att förhandlingsfrågan gäller arbetstagare hos arbetsgivaren, inte upplyst bolaget om att förbundet hade någon medlem anställd hos bolaget eller medlemmens namn. Bolaget har fortfarande inte fått någon information eller klarhet i om förbundet hade någon medlem anställd hos bolaget. Det finns ingen skyldighet att förhandla om att

teckna kollektivavtal. Eftersom det inte fanns någon tvist mellan bolaget och någon arbetstagare hos bolaget var bolaget inte skyldigt att förhandla med förbundet vid de aktuella förhandlingstillfällena. Bolaget har därför inte brutit mot förhandlingsskyldigheten i 10 § medbestämmandelagen och är därmed inte skyldigt att betala något allmänt skadestånd till förbundet.

Utredningen m.m.

Arbetsdomstolen har, enligt 4 kap. 10 § tredje stycket arbetstvistlagen och med parternas samtycke, avgjort målet utan huvudförhandling. Parterna har åberopat viss skriftlig bevisning.

Domskäl

Twisten

Förbundet har gjort gällande att det under perioden september 2017–mars 2018 vid fyra tillfällen kallat bolaget till förhandlingssammanträde för att förhandla om att teckna kollektivavtal. Bolaget har uppgett att det kallats till flera förhandlingstillfällen under den aktuella tiden, men att det är osäkert om det kallats till samtliga fyra tillfällen och därvid om det tagit del av kallelsen till det första förhandlingssammanträdet den 11 oktober 2017. Det är ostridigt att bolaget inte kommit till eller deltagit i någon förhandling med förbundet under aktuell tid.

Mellan parterna är tvistigt om bolaget gjort sig skyldigt till förhandlingsvägran. Parterna är oense om det av 10 § medbestämmandelagen följer en skyldighet att förhandla om att teckna kollektivavtal och därutöver om förbundet haft medlemmar anställda hos bolaget, om förbundet upplyst bolaget om detta samt om bolaget tagit del av kallelse till alla fyra av förbundet åberopade förhandlingstillfällen.

Har bolaget varit förhandlingsskyldigt?

I 10 § första stycket medbestämmandelagen anges att en arbetstagarorganisation har rätt till förhandling med arbetsgivare i fråga rörande förhållandet mellan arbetsgivaren och sådan medlem i organisationen, som är eller har varit arbetstagare hos arbetsgivaren.

Av lagtexten följer alltså att förhandlingen ska avse fråga som rör förhållandet mellan arbetsgivaren och arbetstagare hos arbetsgivaren. Mellan parterna är tvistigt om förhandling för att teckna kollektivavtal är en sådan fråga.

I 23 § medbestämmandelagen finns en definition av vad som är ett kollektivavtal. Av bestämmelsen framgår att ett kollektivavtal är ett avtal om anställningsvillkor för arbetstagare eller förhållandet i övrigt mellan arbetsgivare och arbetstagare. Att begära förhandling om att teckna kollektivavtal

handlar alltså om att få förhandla om frågor som rör förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. Detta framgår uttryckligen av förarbetena till medbestämmandelagen (se prop. 1975/76:105, bil. 1, s. 224). Där anges bl.a. följande. Förhandlingar bör kunna påkallas i alla ämnen som ligger inom ramen för förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, eller med andra ord i alla ämnen som är av beskaffenhet av att kunna bli föremål för kollektivavtal. Förhandlingar behöver emellertid inte syfta till kollektivavtal utan uppgörelse i form av enskilt avtal ska också kunna åsyftas. Vidare bör förhandlingar kunna påkallas i rättstvister, vare sig saken gäller tolkning av ett avtal eller den rör tillämpningen av lag som är av betydelse för förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Förhandlingsskyldigheten i 10 § medbestämmandelagen omfattar således, såvitt nu är i fråga, alla frågor som kan regleras i kollektivavtal och därmed en skyldighet att förhandla om att teckna kollektivavtal (jfr AD 2018 nr 9). Det gäller även om motparten inte har någon avsikt att teckna kollektivavtal och meddelar den påkallande parten det på förhand.

Av 10 § första stycket medbestämmandelagen följer därutöver att förhandlingsfrågan ska avse en medlem i arbetstagarorganisationen, som är eller har varit arbetstagare hos arbetsgivaren.

En arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation har förhandlingsrätt på sina medlemmars vägnar. En arbetstagarorganisation måste därför ha åtminstone en medlem, som berörs av förhandlingsfrågan och som är eller har varit anställd hos part på arbetsgivarsidan (se prop. 1975/76:105 bil. 1 s. 349).

Såvitt avser förhandling för att teckna kollektivavtal krävs att arbetstagarorganisationen har åtminstone en medlem som är arbetstagare hos arbetsgivaren.

Bolaget har invänt att det inte fått någon information eller klarhet i om förbundet hade någon medlem anställd hos bolaget. Förbundet har gjort gällande att det hade åtminstone en medlem som var anställd hos bolaget och att det också informerat bolaget om detta.

Att förbundet hade åtminstone en medlem som var anställd hos bolaget under den aktuella perioden stöds av ett av förbundet åberopat intyg undertecknat av ansvarig koordinator över förbundets medlemsregister. Att förbundet också upplyst bolaget om att det hade medlemmar anställda hos bolaget framgår av den första förhandlingsframställningen avseende förhandlingssammanträde den 11 oktober 2017. Att bolaget tagit del av den framgår av det mejlsvaret bolaget skickade till förbundet samma dag som framställningen mejlades till bolaget, dvs. den 25 september 2017.

Arbetsdomstolen finner genom den skriftliga bevisningen utrett att förbundet hade i vart fall en medlem anställd hos bolaget under den aktuella perioden och att förbundet i den första förhandlingsframställningen upplyst bolaget om att det hade en medlem anställd.

Som redovisats ovan omfattar förhandlingsskyldigheten i 10 § medbestämmandelagen en skyldighet för arbetsgivaren att ingå i förhandlingar om att teckna kollektivavtal. Arbetsdomstolen har funnit visat att förbundet hade en medlem som var anställd hos bolaget under den aktuella perioden. Slutsatsen av det anförda är att bolaget varit förhandlingsskyldigt.

Genom det mejlsvar bolaget skickade till förbundet den 25 september 2017 är också utrett att det tagit del av även den första framställningen om förhandlingssammanträde den 11 oktober 2017.

Sammanfattning samt skadestånd och ränta

Arbetsdomstolen har funnit att bolaget varit förhandlingsskyldigt. Då bolaget inte kommit till eller inte deltagit i förhandlingar som det mottagit kallelser till har bolaget brutit mot förhandlingsskyldigheten i 10 § medbestämmandelagen. Detta har skett vid fyra tillfällen under perioden den 11 oktober 2017–27 mars 2018.

Bolaget är, genom att bryta mot förhandlingsskyldigheten, skyldigt att enligt 54 och 55 §§ medbestämmandelagen betala allmänt skadestånd till förbundet. Enligt Arbetsdomstolens mening bör det allmänna skadeståndet bestämmas till yrkat belopp – 50 000 kr – särskilt med beaktande av att bolaget brutit mot förhandlingsskyldigheten vid flera tillfällen.

Enligt 4 § fjärde stycket räntelagen ska ränta betalas på förfallen fordran senast från dagen för delgivning av stämning. Bolaget delgavs stämning den 17 juli 2018. Ränta ska alltså betalas från denna dag. Röntans storlek ska beräknas enligt 6 § räntelagen.

Rättegångskostnader

Bolaget har förlorat målet och ska därmed ersätta förbundet för rättegångskostnader.

Förbundet har yrkat ersättning med 69 545 kr, varav 54 740 kr avseende ombudsarvode, 896 kr för tidsspillan och 13 090 kr för moms. Momsbeloppet ska rätteligen vara 13 909 kr ($54\,740 + 896 + 13\,909 = 69\,545$). Yrkat belopp om 69 545 kr bedöms vara skäligt för tillvaratagande av förbundets rätt i målet.

Domslut

1. Arbetsdomstolen förpliktar Akalla garaget AB att till Industrifacket Metall betala 50 000 kr i allmänt skadestånd, med ränta enligt 6 § räntelagen från den 17 juli 2018 till dess betalning sker.
2. Akalla garaget AB ska ersätta Industrifacket Metall för rättegångskostnader med 69 545 kr, varav 68 425 kr för ombudsarvode, med

ränta på det förstnämnda beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Cathrine Lilja Hansson, Lars Josefsson och Torbjörn Johansson.
Enhälligt.

Rättssekreterare: David Sandström